

Intressant utmaning att forska om framtiden

Slutredovisningen av uppdraget "Framtidens arbetsmiljö i Sverige" är överlämnad till regeringen och under våren kommer vi att sprida kunskap från de kunskapssammanställningar som ligger till grund för uppdraget.

I juni 2018 gav regeringen i uppdrag åt Myndigheten för arbetsmiljökunskap att sammanställa kunskap om framtidens arbetsliv. Uppdraget har dels omfattat att sammanställa nationell och internationell forskning på området, dels att identifiera kunskapsluckor i det samlade materialet. Två kunskapssammanställningar "Framtidens arbetsmiljö - trender, digitalisering och anställningsformer" och "Organisatorisk förändringskompetens på arbetsplatser", utgör underlaget till rapporten "Framtidens arbetsmiljö i Sverige".

- Att sammanställa forskningsbaserad kunskap om framtiden är en intressant utmaning. Framtiden kan sägas vara här redan nu, men ändå inte. Vi känner förändringsvindarna och kan göra kvalificerade gissningar om vart vi är på väg men ändå kvarstår betydande osäkerhet. Därför försöker Myndigheten för arbetsmiljökunskap göra forskningsbaserade trendspaningar om dagens tekniska, politiska och sociala förändringar, och analysera vilka konsekvenserna dessa kan få för arbetsmiljön., säger Nader Ahmadi generaldirektör på Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Två grupper av forskare inom arbetsmiljöområdet har genomfört fyra kunskapssammanställningar inom ramen för uppdraget. Ämnen som tas upp är arbetsmiljötrender, digitalisering och arbetsmiljö, anställningsformer samt organisatorisk förändringskompetens. Kunskapssammanställningarna pekar på pågående och kommande förändringar inom arbetslivet och eventuella konsekvenser av dessa för arbetsmiljöarbetet, inte minst vad gäller följderna av digitaliseringen, robotiseringen och den snabba omvälvande tekniska utvecklingen. Med kunskap av det här slaget kan aktörer i samhället bli förberedda på olika tänkbara scenarier inför arbetsliv i framtiden.

Framtidens arbetsmiljö - trender, digitalisering och anställningsformer

- Översikten om *arbetsmiljötrender* har identifierat ett antal relevanta trender för Sverige. Den tekniska utvecklingen går mycket snabbt och påverkar arbetslivets strukturomvandling och därmed arbetsmiljön. Såväl fysiska förutsättningar som organisatoriska, psykiska och sociala förändras.
- Översikten om *digitalisering och arbetsmiljö* bidrar med kunskap inom två övergripande områden, organisatorisk och social arbetsmiljö samt digitalisering effekter på arbetsmiljön.
- En av trenderna som nämns i översikten om *anställningsformer* är tillväxt av arbete via bemanningsföretag. Det finns också exempel på nya anställnings- och anknätningsformer, som kvantitativt är små men som kan vara växande och på sikt förändra proportionen mellan olika former av anställning. Ett sådant exempel är så kallat gigarbete, vilket kännetecknas av korta och tillfälliga jobb på en flexibel arbetsmarknad.

Organisatorisk förändringskompetens på arbetsplatser

- Kunskapssammanställningen om *organisatorisk förändringskompetens* redovisar kunskap om vad som krävs för att använda, bibehålla och utveckla förändringskompetens. Många studier belyser vikten av information, kommunikation och delaktighet under organisatoriska förändringsprocesser.

Vårt fortsatta arbete

För att kunskap ska komma till användning i praktiken krävs att vissa förutsättningar uppfylls. Genom att kunskapssammanställningarna tagits fram med vetenskapliga metoder är kunskapen tillförlitlig, vilket är en grundförutsättning, men det räcker inte. För att kunskapen ska komma till användning behöver den dels anpassas efter målgruppernas förutsättningar, dels finnas tillgänglig för mottagaren vid en tidpunkt då mottagaren kan ta emot och använda den. För att säkerställa att budskap och form anpassas efter målgruppernas behov kommer vi under 2020 att arbeta vidare med målgruppsdialoger och målgruppsanpassning av det samlade kunskapsunderlaget.

- Vi ser behov av att införliva arbetsmiljökunskap och arbetsmiljömedvetenhet i utbildningssystemet från tidiga åldrar. Fokus bör ligga på de unga som i stor utsträckning kommer att bära och påverkas av förändringar inom arbetslivet och arbetsmiljön. Utöver detta finns också behov av omställningar och livslångt lärande hos individen och behov av förändringskompetens hos företag och andra organisationer, säger Annette Nylund, senior analytiker.

Exempel på identifierade kunskapsluckor

Kunskapssammanställningarna ger en bild av forskningsläget inom utvalda områden och författarna har i sina sammanställningar identifierat ett antal kunskapsluckor.

- Det finns en övergripande kunskapslucka i hur ny teknik och innovationer påverkar arbetsmiljön. Författarna till kunskapssammanställningarna om arbetsmiljötrender konstaterar att den snabba tekniska utvecklingen gör det svårt för forskningen om arbetsmiljökonsekvenser att hålla jämn takt med utvecklingen.
- Det saknas kunskap som fångar olikheter i förhållandena mellan exempelvis länder och branscher, arbetsmiljöforskningen har i högre grad fokuserat individnivån, än organisationsnivån och samhällsnivån.
- Forskning om förebyggande fysiskt arbetsmiljöarbete inom kvinnodominerade branscher, yrken och sektorer saknas, liksom ett intersektionellt perspektiv på digitaliseringens effekter på arbetsmiljön.

Kontaktpersoner:

Övergripande frågor gällande regeringsuppdragen och myndighetens arbete

Nader Ahmadi, generaldirektör 026-14 84 01, nader.ahmadi@mynak.se

Innehåll i kunskapssammanställningar, processledning och metod

Annette Nylund, senior analytiker 026-14 84 17, 073-078 49 11, annette.nylund@mynak.se

Anna Mannikoff, stf generaldirektör 026-14 84 16, 073-065 83 34, anna.mannikoff@mynak.se

Övrigt:

Camilla Wengelin, kommunikatör 073-060 75 44, camilla.wengelin@mynak.se

Rapporten – Framtiden arbetsmiljö i Sverige

<https://www.mynak.se/publikationer/framtidens-arbetsmiljo-i-sverige/>

Pressbilder Nader Ahmadi, Annette Nylund och Anna Mannikoff

<https://www.mynak.se/kontakta-oss/pressbilder/>

Kunskapssammanställningar:

<https://www.mynak.se/publikationer>

Webbinarium under våren:

<https://www.mynak.se/kalender>